

Pesach Poetry

Translations by R. Yonatan Cohen (unless otherwise noted)

"Gods change, prayers remain forever" (Open Closed Open), Yehudah Amichai

Musings on the eve of the Seder, *Ma Nishtana*, we asked
What is different tonight from all other nights.
Most of us grew up and we don't ask anymore but a few
continue to ask all our life, just as we ask
How are you or what time is it, while continuing to walk
without hearing an answer. *What is different every night* –
soothing and settling like the ticking of an alarm clock:
What's different, everything will be different. The difference is God.
Musings on the eve of the Seder. The Torah speaks of four sons:
one wise, one wicked, one simple, and one
who does not know how to ask. But it does not speak there
of one who is good, or one who loves.
And this is a question that has no answer, and if it will have an answer
I won't want to know it. I passed thru all the sons
in different variations, I lived my life, the moon shone
on me without need, the sun came and went, the Pesach holidays
passed without an answer. What is different. The difference
is God, death is His prophet.

קטע מתוך: פתוח סגור פתוח / יהודה עמיחי

הרהורי ליל הסדר, מה נשתנה, שאלנו
מה נשתנה הלילה הזה מכל הלילות.
ורובנו גדלנו ולא נשאל עוד ואֶחָדִים
ממשיכי לשאול במשך כל חייהם, כמו ששואלים
מה שלומך או, מה השעה וממשיכים ללכת
בלי לשמוע תשובה. מה נשתנה כל לילה,
כמו שעון מעורר שתקתוקו מרגיע ומרדים
מה נשתנה, הכל ישתנה. השינוי הוא האלוהים.
הרהורי ליל הסדר. כנגד ארבעה בנים דיברה
תורה, אחד חכם, אחד רשע, אחד תם, ואחד
שלא יודע לשאול. אבל לא מדובר שם
על אחד טוב ולא על אחד אוהב.
וזו שאלה שאין לה תשובה ואם תהיה לה תשובה
לא ארצה לדעת. אני שעברתי את כל הבנים
בצירופי שונים, חייתי את חיי, הירח האיר
עלי ללא צורך והשמש הלכה לה וחגי פסח
עברו בלי תשובה. מה נשתנה. השינוי
הוא הא-לוהים, המוות נבִּיאָו.

***She Who Stood*, Talya Glazer**

She who stood and cleaned and washed and shined and kashered
And immersed in boiling water and held it to the fire
And got deeply burnt with caustic soda
And ruined her clothes with bleach
And cooked and broiled and baked
And prepared six Seder plates
And set a table for thirty guests
And laundered and ironed clothes for the holiday.
She who stood
And served
And cleared the meal
She who stood at "Pour out Your wrath" did not get to sing "Hallel" and
"Chad Gadya"
She laid down her head for a moment
And fell asleep.

היא שעמדה / טליה גלזר

וְהִיא שְׁעָמְדָה וְנִקְתָה וְשִׁטְפָה וְצִחְצְחָה וְהִכְשִׁירָה וְהִגְעִילָה
וְלָבְנָה
וְנִכְוְתָה בְּעוֹרָה בְּסוּדָה קְאוּסְטִית
וְהִרְסָה בְּגָדֶיהָ עִם אֶקוּוֹמִיקָה
וּבִשְׁלָה וְצִלְתָה וְאַפְתָה
וְהִכִּינָה שֵׁשׁ צִלְחוֹת סֶדֶר
וְעָרְכָה שִׁלְחָן לְשִׁלוּשִׁים אִישׁ
וְכִבְּסָה וְגִהְצָה בְּגָדֵי חָג.
וְהִיא שְׁעָמְדָה
וְהִגִּישָה
וּפְנָתָה אֶת הַסְּעוּדָה
וְהִיא שְׁעָמְדָה בְּ"שִׁפְךָ חֲמָתְךָ" לֹא הִסְפִּיקָה לְשִׁיר "הַלֵּל"
וְ"חַד גָּדִיָּא"
הִנִּיחָה לְרַגְעַת אֶת הָרֹאשׁ
וְנִרְדְּמָה...

***Liberty*, Shlomi Cheski**

This standing promise for our ancestors and us, were it not for it, we would not be
sitting-leaning here this night, counting minute
after minute until the meal begins, but instead we would still be building suburban pyramids for
young-Pharaonic couples or getting lost sans GPS in the infinite desert of
Illusions.

חרות / שלומי חסקי

וְהִיא שְׁעָמְדָה לְאַבוֹתֵינוּ וְלָנוּ, שְׁאֵלְמָלָא עָמְדָה לֹא
הֵינּוּ מִסְבִּים פֶּה הָעָרֵב וּמוֹנִים דְקָה
אַחַר דְקָה לְתַחֲלַת הָאֵכָל, אֵלָא מִמְשִׁיכִים לְבָנוֹת שְׁכוּנֵי פִרְמִידוֹת לְזוּגוֹת-פְּרָעוֹנִים-
צְעִירִים אוּ מִתְבַּרְבְּרִים חֲסֵרֵי G.P.S בְּמִדְבַּר הַהֲזוּיֹת
הָאִינְסוּפִי.

Slave-Work in Ras El Satan – Sinai 2003, Matty Shmueloff

Not all the slaves came out of Egypt
Said the 16-17 hour work-leaden feet
Of 13 year old Ismail

עבדות בראס אל שטן – באדמת סיני 2003 / מתי שמואלוף

לא כל העבדים יצאו ממצרים
אמרו לי רגלי 16-17 שעות העבודה
של איסמעיל בן ה-13.

Come – Bo, Bela Shor

I came to Pharaoh
And I said to him
Send me from slavery to liberty
He looked at me
Hardly replied
What do you want from me
This thing is in your hand
To do

בא / בלה שור

באתי אל פרעה
ואמרתי לו
שלחני מעבדות לחרות
הוא הסתכל בי
ענה לי בקשי
מה רצונך ממני
בידך הדבר
לעשותו

Coming Out of Egypt, Chagit Akerman

Not with a mighty hand
And not with an outstretched arm
And not with great awe
And not with signs
And not with wonders
But rather with hesitation, with small steps, dreading darkness
With softness
While cleaving
With intention
With precision
With love
Carrying small signs like the wrinkles of time
Passing, and the shift of seasons, my changing body, the pearls of
My longing.
Coming out of Egypt.

יוצאת ממצרים / חגית אקרמן

לא ביד חזקה
ולא ובזרוע נטויה
ולא ובמורא גדול
ולא ובאותות
ולא ובמופתים
אלא בהסוס, בצעדים קטנים, בהולת חשך
ברך
ובדבקות
ובכונה
ובדייק
ובאהבה
נושאת סימנים קטנים כמו קמטי הזמן העובר, וחלופי
עונות, גופי המשתנה, פניני געגועי.
יוצאת ממצרים.

Each Morning, Aryeh Sivan

Each morning a person wakes
On the shore of the sea of tomorrow
And he asks himself: to cross
Or not to cross

מדי בקר / אריה סיוון

מדי בקר אדם מתעורר
על שפתו של ים המחר
ושואל את עצמו: לחצות
או לא לחצות

Nun, Natan Alterman

In a decaying old hut,
With his brothers, thank God,
In Goshen, long ago, once dwelled a man
A Hebrew by the name of Nun.

In the depths of the Book of Exodus – there he got absorbed
Between the mines of Ramses and Pithom.
He did not wait for great signs or wonders
For he said: Wonders? What for?

נון

בבקתה מתמוטטת מישון,
עם אחיו בחסדי אל חנון,
התגורר לו אי-אז איש בגשון,
איש-עברי פלמוני ושמו נון.

בעמקי ספר-שמות – שם שקע הוא
בין מרות רעמסס או פתם.
ולמופתים נוראים לא חכה הוא

Under an oppressing rod
That ripped off his yellow skin,
Dead silent he walked, apathetic and drained,
Yet his heart did not break from the pain.

And with the same idle walk
He went on to gather his vessels
On the day Israel departed from Egypt...
As it states there, in the heavy laden book.

Heavens and earth illuminated
The wondrous birth of the nation,
The depths below boiled and stormed
And the sea tore in two—

But even the ripped sea,
With death on both sides,
He crossed, with his woven basket,
As though this was a self-evident fact.

The battle did not cause him to shutter
And his heart remained silent and stubborn
And just in this manner, tradition and he arrived
To the verse that states, "then Moses sang..."

But then, only then,
When festive song thundered with force on the shore, —
Then (even Nun did not know the reason why)...
His heart broke within him for the end had arrived...

Then he remembered the brick and the mortar,
He remembered the red beating rod,
And his silent wounds that never uttered a word
Howled a scream all of a sudden.

Then he remembered the wonders and signs,
He remembered the darkness and blood,
He remembered the depths that erupted,
He realized
For him, the sea ripped apart—

With his hairy hand like a forest
He gently caressed the head of his son.
And Joshua (son of Nun) was still just a lad,
Just a lad still in Gadn"a...

In the depths of the Book of Exodus, there wept
An elderly man, among the simpletons of Israel—
And the moon shone upon him as it does upon us
On this very night.

Passover 1949

כִּי אָמַר הוּא: מוֹפְתִים? מַה פְּתָאם?

תַּחַת שִׁבְט נֹגֵשׁ הַקּוֹרֵעַ
מֵעֲלֵיו אֶת עוֹרוֹ הַצָּהָב,
דָּם הַלֶּךְ, הוּא, אָדִישׁ וַיִּגַע,
וְלָבו לֹא נִשְׁבַּר מִמְכָּאוֹב.

וּבְאוֹתָהּ הִלִּיכַת עֲצָלְתֵימָם
הוּא נִגַּשׁ וְאָסַף אֶת כָּלָיו
בְּיוֹם צֵאת יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרָיִם...
כְּאִמּוֹר שָׁם בְּסִפְרֵי הָעֵב.

וְהִדְלִיקוּ שָׁמַיִם וְאָרֶץ
אֶת מוֹפְתֵי לְדָתוֹ שֶׁל הָעָם,
וְרָתְחוּ הַתְּהוֹמוֹת וְסָעְרוּ
וְלִשְׁנִים נִקְרַע הַיָּם—

אֲבָל גַּם אֶת הַיָּם הִקְרוּעַ,
וְהַמָּוֹת מִשְׁנֵי עֲבָרָיו,
הוּא עָבַר, עִם סֵלוֹ הַקְּלוּעַ,
כְּדַבֵּר הַמוֹבֵן מֵאֲלֵיו.

וְהִקְרַב לֹא נָתַן בּוֹ צְמִרְמֶרֶת
וְלָבו עוֹד עֵקֶשׁ וּמַחְשָׁה—
כִּךְ הִגִּיעָה אֶתוֹ הַמְּסוּרֶת
אֶל פְּסוּקֵי "אִזְ יִשִּׁיר מֹשֶׁה..."

אֲבָל אִז, עַת גִּלְגַּל כְּמוֹ רַעַם
שִׁיר-הַחֹג בְּאֲדִיר עַל הַחוֹף—,
אִז (גַּם נוֹן לֹא יָדַע עוֹד מֵה-טַעַם)...
בּוֹ הִשְׁבַּר לְבָבוֹ כִּי בָא סוּף...

הוּא זָכַר אֶת הַטֵּיט וְהַחֲמֶר,
וְזָכַר אֶת הַשׁוּט בְּאָדָם,
וּפְצָעֵיו שֶׁהִחְרִישׁוּ בְּלִי אִמְרָה,
צָעָקָה נִשְׂאוֹ יַחַד פְּתָאָם.

הוּא זָכַר הַמוֹפְתִים שֶׁבְּאָרֶץ,
הוּא זָכַר אֶת הַחֲשָׁד-וְדָם,
הוּא זָכַר הַתְּהוֹמוֹת שֶׁסָּעְרוּ,
הוּא הַבֵּינן
כִּי נִקְרַע לוֹ הַיָּם—

בְּיָדוֹ הִשְׁעִירָה כְּמוֹ יַעַר
אֶת רֹאשׁ בְּנוֹ הוּא הַחֲלִיק בְּעֵדְנָה.
וַיְהוֹשֵׁעַ (בֶּן-נוֹן) עוֹדוֹ נֶעַר,
עוֹדוֹ נֶעַר קָטָן בְּגִדְנָ"ע...

בְּעֵמְקֵי סִפְר-שְׁמוֹת הַתִּיבָח
אִישׁ זָקֵן מִפְּשׁוּטֵי יִשְׂרָאֵל—
וְהָאִיר אִז אוֹתוֹ הַיָּרַח,
הַדּוֹלֵק מֵעֲלֵינוּ הַלַּיִל

פסח תש"ט

We Made It Through Pharaoh – So We'll Make It Through This, Meir Ariel*

The income tax officials my amplifier obtained
The pleasant V.A.T. clerks my radio detained
The electric company my flow restrained
The water service company my sources drained
I started declining, I became gravely strained falling under a spell,
But we made it through Pharaoh –
So we'll make it through this

An eMistake cost me a million or more
A clever ATM swallowed my balance whole
An electronic clerk my pleading ignored
An automatic judge my license it tore
I paid mechanic lawyers with currency galore
And they too stripped me to my core
But we made it through Pharaoh –
So we'll make it through this

I learned a profession to put to good use
Working hard to not to be misused or abused
But the system was equally determined to make me lose
So there I was standing discharged and accused
And hungry as hell
But we made it through Pharaoh –
So we'll make it through this

It sometimes hits me on a crowded bus
Sometimes it's me and sometimes it's us
At the exit of a game, getting pushed and shoved
Taking desperate measures to reach blissful love
I get elbowed in the face, in my ribs and my back
But we made it through Pharaoh –
So we'll make it through this

For a while I wandered without an aim
Without definition without an I am
I lost some stature and my sense of shame
Desperately hoping my questions to tame
I became insane
But we made it through Pharaoh –
So we'll make it through this

And now I'm stuck in these modern times
Flowing with corruption, politics, and crime
But for the sake of truth, I'm doing fine
Detached from all the media's constant lying
And the people's rule is once again crying
While I slowly decline
But we made it through Pharaoh –
So we'll make it through this

**עברנו את פרעה נעבור גם את זה
מאיר אריאל**

מס הכנסה, הם עיקלו לי מגבר
מס ערך מוסף, הם עיקלו לי משדר,
חברת החשמל עיקלו לי מצבר,
מינהל המים סתמו לי באר -
ראיתי שאני מתדרדר למשבר, התחלתי הוזה ...
אבל עברנו את פרעה, נעבור גם את זה .

טעות במחשב עלתה לי מיליון ,
כספומט בלע לי יתרת חשבון ,
מזכירה אלקטרונית דחתה לי ראיון ,
שופט אוטומטי שלל לי רשיון
לעורך דין מכני שילשלתי אסימון בחריץ הפה ...
אבל עברנו את פרעה, נעבור גם את זה .

למדתי מקצוע מועיל ונחוצ
כדי שלא אהיה דחוק ולחוצ
התמדתי בו, הייתי חרוץ
ברם כשלון המערכת גם כן היה חרוץ (מאוד)
מצאתי את עצמי עם המקצוע בחוץ הולך ורזה ...
אבל עברנו את פרעה, נעבור גם את זה .

לפעמים אני חוטף את זה באוטובוס צפוף
או ביציאה ממגרש עת אני דרוך ודחוף ,
לפעמים ברחוב מרוב חיכוך ושפשוף ,
מרוב ביקוש לאיזה אושר חטוף ,
בגב, בצלעות, לפעמים בפרצוף, המרפק הזה ...
אבל עברנו את פרעה, נעבור גם את זה .

הסתובבתי קצת זמן ללא מטרה ,
ללא הגדרה וללא פשרה ,
איבדתי גובה וקצת הכרה ,
חשבתי אולי בכל זאת הגדרה ,
שתתן תשובה חד משמעית וברורה - נקרעתי על זה ..
אבל עברנו את פרעה, נעבור גם את זה .

ועכשיו אני תקוע בזמן החדש ,
ולמען האמת אני די אדיש .
המצב אומנם ביש אך איני מרגיש ,
אין לי לב לכל החומר שהמרקע מגיש .
ושלטון העם שוב יורד אל הכביש - ואני מתבזה ...
אבל עברנו את פרעה, נעבור גם את זה .

*Translation mostly based on the following source:

<https://sites.google.com/site/betargumyashir/translatiostoenglish/sincethepharaohwesurvived>

Out of Egypt, Alma Zohar*

There's always war in Africa
Fortunately it's so far away,
We don't have to see or hear it,
from here

I too walked, once
Down lengthy paths of pain
From Egypt to Jerusalem,
Across a desert for many days,
Without water, no water,
With the same question in the eyes.
I, as they, encountered evil,
Striking out in all directions,
A falsely accused people,
People lacking all protection
Without a home, no home
Carrying small children as they go.
They come knocking at your door,
Crying out bitterly,
Don't say – what do I have in common with them, are they not
Foreigners from foreign lands?

Don't you know each day and age,
One and all must see himself,
As though having escaped Egypt,
So he won't forget how he fled,
How he was beaten, humiliated, murdered,
How he called out to the heavens.

I too vainly tried,
To save the little that I could,
With no place left to hide
Anyone could let my blood,
Mark of Cain, Mark of Cain,
People pleading on their knees.
They come knocking at your door,
Crying out bitterly,
Don't say – what's between me and them, are they not black?

Don't you know each day and age...

Ruler of the World
Save us please while you still can
And bless us to never ever need
The mercies of another man

Don't you know each day and age...

There's always war in Africa,
What luck it's so far away,
We don't have to see or hear it, from here.
There's always war in Africa,
What luck it's so far away,
We don't have to see or hear...the scream

ממצרים, עלמה זהר

תמיד יש מלחמה באפריקה
מזל שהיא רחוקה
שלא רואים ולא שומעים
אותה מכאן

גם אני הלכתי פעם
בנתיב הייסורים
ממצרים לירושלים
במדבר, ימים רבים
בלי מים
עם אותה שאלה בעיניי
גם אני פגשתי רשע
המכה בלי אבחנה
אנשים חפים מפשע
אנשים בלי הגנה
בלי בית
עם ילדים קטנים בידים
הם דופקים לך בדלת
הם בוכים בכי תמרורים
אל תאמר – מה לי עם אלה
אלה אנשים זרים

כי בכל דור ודור
חייב אדם לראות עצמו
כאילו הוא יצא ממצרים
שלא ישכח איך ברח
הוכה, הושפל, נרצח
איך צעק לשמיים

גם אני חיפשתי כוח
להציל מה שאפשר
כשלא היה לאן לברוח
דמי היה מותר
אות קין
אנשים נופלים לברכיים
הם דופקים לך בדלת
הם בוכים בכי תמרורים
אל תאמר – מה לי עם אלה אלה
אנשים שחורים

כי בכל דור ודור...

אז שמור נא על כולנו
ריבוננו של עולם
שלא נזדקק אף פעם
לרחמים של בני אדם

כי בכל דור ודור...

תמיד יש מלחמה באפריקה
מזל שהיא רחוקה
שלא רואים ולא שומעים אותה מכאן
תמיד יש מלחמה באפריקה
מזל שהיא רחוקה

*Translation mostly based on the following source:
<http://makomisrael.org/wp-content/uploads/2011/06/from-egypt.pdf>

שלא רואים ולא שומעים
את הצעקה

Every Person Needs to have a Certain Egypt, Amnon Ribak

כָּל אָדָם צָרִיךְ מִצְרַיִם - אמנון ריבק

Every person needs to have a certain Egypt,
To deliver themselves from it with a strong arm,
or with grinding teeth.

כָּל אָדָם צָרִיךְ שְׂתֵהֵיָה לוֹ
אִיזוֹ מִצְרַיִם,
לְהִיּוֹת מוֹשֶׁה עֲצָמוֹ מִתּוֹכָהּ
בְּיַד חֲזָקָה,
אוּ בַחֲרִיקַת שָׁנַיִם.

Every person needs terror and great darkness,
and comfort and promise and redemption,
that they would know to look up at the sky.

כָּל אָדָם צָרִיךְ אִימָה וְחֹשֶׁכָה גְדוֹלָה,
וְנַחֲמָה, וְהַבְטָחָה, וְהַצְלָה,
שְׂיִדַע לְשֵׂאת עֵינָיו אֶל הַשָּׁמַיִם.

Every person needs one prayer,
that would always be on their lips.
A person needs to bend one time –
Every person needs a shoulder.

כָּל אָדָם צָרִיךְ תְּפִלָּה אַחַת,
שְׂתֵהֵא שְׁגוּרָה אֲצִלוֹ עַל הַשְּׂפָתַיִם.
אָדָם צָרִיךְ פֶּעַם אַחַת לְהִתְכַּוֵּף-
כָּל אָדָם צָרִיךְ כֶּתֵף.

Every person needs to have a certain Egypt,
to redeem themselves from it, from the house of slavery,
to go out in the middle of the night to the desert of fears,
to march straight into the waters,
to see them open before them to both sides.

כָּל אָדָם צָרִיךְ שְׂתֵהֵיָה לוֹ אִיזוֹ מִצְרַיִם,
לְגַאֵל עֲצָמוֹ מִמְּנָה מִבֵּית עֲבָדִים,
לְצֵאת בַּחֲצֵי הַלַּיִל אֶל מִדְּבַר הַפְּחָדִים,
לְצַעַד הַיָּשָׁר אֶל תּוֹךְ הַמַּיִם,
לְרֹאוֹתָם נִפְתָּחִים מִפְּנֵי לְצַדִּדִּים.

Every person needs a shoulder,
on which to carry the bones of Joseph,
Every person needs to straighten their backs.

כָּל אָדָם צָרִיךְ כֶּתֵף,
לְשֵׂאת עָלֶיהָ אֶת עֲצָמוֹת יוֹסֵף,
כָּל אָדָם צָרִיךְ לְהִזְדַּקֵּף.

Every person needs to have a certain Egypt,
and a Jerusalem,
and one long journey,
that they will forever remember
in their feet.

כָּל אָדָם צָרִיךְ שְׂתֵהֵיָה לוֹ
אִיזוֹ מִצְרַיִם.
וִירוּשָׁלַיִם,
וּמִסַּע אָרוֹךְ אֶחָד,
לְזַכֵּר אוֹתוֹ לְעַד
בְּכַפּוֹת הָרַךְ